

СОЦІАЛЬНА РОЛЬ СПОРТСМЕНІВ: ВІД СПОРТИВНИХ ДОСЯГНЕНЬ ДО СУСПІЛЬНОГО ВПЛИВУ

Приймак М. М.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
професор кафедри історії та теорії олімпійського спорту
Національний університет фізичного виховання і спорту України
вул. Фізкультури, 1, Київ, Україна
orcid.org/0000-0003-3249-9902
m_pryimak@ukr.net*

Ключові слова:

*спортсмени, розвиток,
соціальна роль, система
цінностей, суспільний
вплив, соціальна
відповідальність.*

У статті досліджено багатогранну соціальну роль професійних спортсменів у сучасному суспільстві. Розглядається їхній вплив на формування суспільних цінностей, соціальну відповідальність та активна участь у вирішенні важливих соціальних проблем. Підкреслюється міждисциплінарний характер цієї теми, що вимагає співпраці фахівців із різних галузей, таких як соціологія, психологія, педагогіка та спортивний менеджмент. Особливу увагу приділено аналізу впливу спортсменів на суспільну думку, їхньої участі в соціальних рухах, використання в рекламі й політиці, а також моральної відповідальності перед суспільством. Метою дослідження стало визначення й аналіз соціальної ролі спортсменів у сучасному суспільстві, розкриття впливу їхньої діяльності на формування суспільних цінностей. За результатами дослідження запропоновано класифікацію цінностей, які спортсмени поширюють через свою діяльність, що включає фізичні (здоров'я, сила), емоційні (відповідальність, довіра) та інтелектуальні (навчання, творчість) аспекти. Автор наголошує на високому соціальному статусі спортсменів, зумовленому їхньою здатністю представляти країну на міжнародній арені та впливати на її імідж. Водночас підкреслюється важливість виконання спортсменами своїх обов'язків, таких як дотримання спортивної етики, протидія дискримінації та популяризація чесного спорту. Дослідження демонструють, що спортсмени можуть бути ефективними агентами позитивних змін у суспільстві через благодійність, участь у спортивних ініціативах і популяризацію здорового способу життя. Висновки статті підкреслюють необхідність оптимізації соціальної ролі спортсменів для досягнення гармонійного розвитку суспільства.

SOCIAL ROLE OF ATHLETES: FROM SPORTS ACHIEVEMENTS TO SOCIAL INFLUENCE

Pryimak M. M.

*Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor,
Professor at the Department of History and Theory of Olympic Sports
National University of Physical Education and Sports of Ukraine
Fizkultury str., 1, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-3249-9902
m_pryimak@ukr.net*

Key words: *athletes, development, social role, value system, social influence, social responsibility.*

The article examines the multifaceted social role of professional athletes in modern society. The author examines their influence on the formation of social values, social responsibility and active participation in solving important social problems. The interdisciplinary nature of this topic is emphasised, which requires the cooperation of specialists from various fields, such as sociology, psychology, pedagogy and sports management. Particular attention is paid to the analysis of the influence of athletes on public opinion, their participation in social movements, their use in advertising and politics, and their moral responsibility to society. The purpose of the study was to identify and analyse the social role of athletes in modern society, to reveal the impact of their activities on the formation of social values. Based on the results of the study, the author proposes a classification of values that athletes promote through their activities, which includes physical (health, strength), emotional (responsibility, trust) and intellectual (learning, creativity) aspects. The author emphasises the high social status of athletes due to their ability to represent the country in the international arena and influence its image. At the same time, the author emphasises the importance of athletes fulfilling their responsibilities, such as adherence to sports ethics, combating discrimination and promoting fair play. The research shows that athletes can be effective agents of positive change in society through charity, participation in sports initiatives and promotion of a healthy lifestyle. The conclusions of the article emphasise the need to optimise the social role of athletes in order to achieve harmonious development of society.

Постановка проблеми. У сучасному світі спорт посідає важливе місце у формуванні суспільної свідомості й цінностей людей. Популярність і досягнення спортсменів роблять їх прикладами для наслідування, особливо серед молоді. Їхній вплив виходить за межі спорту й охоплює соціальну, культурну та політичну сфери життя [1; 10; 12]. Розуміння й дослідження соціальної ролі спортсменів є важливим завданням, оскільки це дає змогу зрозуміти, як вони впливають на суспільство та як можна використовувати цей вплив для позитивних змін.

Останні дослідження показують, що спортсмени можуть бути ефективними агентами соціальних змін, сприяючи поширенню важливих ідей, цінностей і практик [6; 15]. Вони можуть пропагувати здоровий спосіб життя, справедливість, рівність та інші соціально значущі питання [14; 18]. Однак існують і негативні приклади, коли спортсмени стають інструментами політичних

маніпуляцій або поширюють шкідливі звички та поведінку [2; 17]. Тому важливо критично аналізувати соціальну роль спортсменів і шукати шляхи її оптимізації для досягнення позитивного впливу на суспільство.

Вивчення соціальної ролі спортсменів є міждисциплінарним завданням, яке потребує об'єднання зусиль соціологів, психологів, педагогів, спортивних менеджерів та інших фахівців. У наукових працях розглядаються різні аспекти цієї проблеми, а саме:

- вплив спортсменів на формування суспільної думки та цінностей [1; 14];
- роль спортсменів у соціальних рухах та акціях [13; 16];
- використання спортсменів у рекламі й політиці [3; 8; 9; 17];
- моральна відповідальність спортсменів перед суспільством [4; 7];

– психологічні аспекти впливу спортсменів на їхніх шанувальників [19; 21].

Дослідження показують, що соціальна ідентичність може бути психологічним ресурсом, що підтримує психічне здоров'я спортсменів [20]. Також береться до уваги важливість соціальної відповідальності спортсменів і їхньої ролі в просуванні позитивних соціальних змін [16].

Мета статті – визначити й проаналізувати соціальну роль спортсменів у сучасному суспільстві, розкрити вплив їхньої діяльності на формування суспільних цінностей.

Виклад основного матеріалу. Особливість соціальної ролі професійних спортсменів полягає в тому, що ключовим продуктом їхньої діяльності є досягнення високих спортивних результатів. Побудова успішної спортивної кар'єри потрібна не лише для задоволення особистісних, психологічних та естетичних потреб, а й для розвитку держави на економічному, національно-політичному, соціальному та духовному рівнях. Соціальна роль – загальновизнана модель поведінки індивіда, що має відповідати соціальному статусу й очікуванням суспільства. У свою чергу, соціальний статус – місце, яке посідає особистість чи соціальна група в суспільстві, що передбачає отримання певних прав і виконання обов'язків. Соціальний статус професійних спортсменів високий, оскільки на змаганнях вони можуть бути представниками від району, міста, регіону чи держави, а досягнення високих спортивних результатів позитивно впливає на національний імідж країни загалом. Відповідно до цього, ті спортсмени, які виходять у міжнародний простір спортивних змагань, збільшують рівень соціальної відповідальності. У світосприйнятті суспільства професійний спортсмен, який бере участь в Олімпійських іграх, є національним героєм, а перемога приносить пізнаваність, шану, наслідування тощо. Окрім цього, про високий соціальний статус свідчить їхній рівень доходу. Наприклад, учасники Діамантової ліги у 2022 році за перше місце могли отримати від 10 тис. дол. США до 30 тис. дол. США [5].

У системі соціальних ролей прийнято виділяти формальні (конвенціональні) та неформальні (міжособистісні). Категорія професійних спортсменів належить до першої групи, оскільки суспільні відносини регулюються на законодавчому рівні [11]. Відповідно до цього, побудова спортивної кар'єри має також бути орієнтована на суспільні інтереси й виконувати соціальні функції на специфічному та загальнокультурному рівнях:

1) специфічний рівень – змагально-еталонна, змагально-евристична, спортивно-престижна;

2) загальнокультурний рівень – оздоровчо-рекреаційна, виховна, соціолізувальна, соціально-е-

моційна, комунікативна, видовишно-естетична, перетворювальна.

Це, зі свого боку, зумовлює формування ціннісних орієнтацій, що спрямовані на розвиток індивіда й суспільства. Будь-яка соціальна роль скерована на реалізацію певної системи цінностей. У сфері професійного спорту є загальноприйнятим відокремлювати особистісні та загальні цінності. Особистісні ціннісні орієнтації змінюються на кожному етапі спортивної кар'єри, а ключовою цінністю загальної категорії є валеологічна. Таким чином, у таблиці 1 здійснено спробу запропонувати нову класифікацію цінностей, які поширюють спортсмени, виконуючи свою соціальну роль.

Таблиця 1
Система цінностей професійних спортсменів

Група цінностей	Цінності
Фізична	Комфорт Заняття спортом Привабливий зовнішній вигляд Здоров'я Багатство Фінансова безпека Сила Виявлення активності Подорожі
Емоційна	Відповідальність Емоційна стабільність Престиж Конкуренція Безпека Довіра Любов Допомога Віддача
Інтелектуальна	Навчання Творчість Прийняття рішень Уміння абстрагуватися Удосконалення Спілкування Планування

Джерело: власна розробка автора.

Згідно із цінностями, що наведені в таблиці 1, спорт, окрім фізичного навантаження, позитивно впливає на соціальний і духовний розвиток суспільства. Відбувається різнобічне вдосконалення особистості, яка через спортивну діяльність стає активним діячем суспільного процесу.

У таблиці 2 наведено комплексний аналіз соціальної ролі спортсмена.

Отже, завдання професійного спортсмена полягають у моделюванні зразкової поведінки, підтриманні надії щодо соціальної мобільності, розвитку особистості, зверненні уваги до проблем суспільства. Очікування суспільства й осо-

Таблиця 2

Соціальна роль спортсмена

Соціальна роль	Спортсмен
Права	1. Займатися будь-яким видом спорту й брати участь у змаганнях. 2. Перебувати в складі чесного й здорового спортивного суспільства, яке не порушує спортивної етики. 3. Мати доступ до загальної інформації, що стосується спортивної кар'єри. 4. Мати доступ до освіти й можливості навчатися та працювати. 5. Отримувати матеріальну винагороду в процесі розвитку спортивної кар'єри, не порушуючи законодавства й установлених внутрішніх правил. 6. Мати право на гендерну рівність у будь-якому виді спорту. 7. Мати право на безпечне середовище під час тренувального та змагального процесів і психологічну підтримку. 8. Мати право на особисте життя. 9. Мати право на збереження індивідуальності й самовираження.
Обов'язки	1. Дотримуватися олімпійських цінностей і принципів Олімпійської хартії. 2. Будувати спортивну кар'єру відповідно до спортивної етики та чесної участі в змаганнях. 3. Протидіяти неетичним проявам спортивної поведінки: уживанню допінгу, дискримінації, маніпулюванню тощо. 4. Діяти згідно з правилами, що встановлені спортивною організацією, турнірами тощо. 5. Адекватно сприймати конкуренцію і поважати права інших учасників. 6. Допомогати й підтримувати інших спортсменів, які потребують цього. 7. Популяризувати чесний і справедливий спорт, бути прикладом для суспільства.
Власні очікування	1. Отримати високий результат завдяки постійній фізичній активності й самовдосконаленню. 2. Отримати соціальне визнання. 3. Самореалізація. 4. Отримати конкурентні переваги над суперником
Очікування суспільства	1. Очікують високі спортивні досягнення або перемогу на змаганнях. 2. Високий рівень соціальної відповідальності. 3. Упровадження спортивних ініціатив, що сприятимуть вирішенню соціальних проблем шляхом взаємодії й комунікації. 4. Популяризація соціальних цінностей.

Джерело: власна розробка автора.

бистісні очікування спортсмена взаємопов'язані, тому можуть впливати на рівень його мотивації як позитивно, так і негативно. Варто пам'ятати, що спортсмен є людиною, яка може припускатися помилок і не виправдати очікування суспільства на певному часовому відрізку. Однак успіх реалізації соціальної ролі спортсмена залежить не лише від спортивних досягнень, а й від організації соціальних заходів: благодійних спортивних заходів («Ідея нації», «Spartan»), спортивних фестивалів («Великий м'яч», «Булава», «Воля Fest»), марафонів («Київський марафон незламності», «Кросфест», «ГоНоровий заплив», «Дика гонка»), турнірів і тематичних свят. На рисунку 1 подано приклади професійних спортсменів, які позитивно виконують свою соціальну роль.

Таким чином, ключовим полем соціальної залученості професійних спортсменів є благодійність, а соціальна роль спортсменів полягає в тому, щоб зробити сферу спорту доступним кожному.

Висновки. У статті проведено комплексний аналіз соціальної ролі професійних спортсменів у сучасному суспільстві. Дослідження показало, що їхній вплив не обмежується лише спортивними досягненнями, а й охоплює формування суспільних цінностей, їхню роль у суспільстві й участь у вирішенні важливих соціальних питань.

Виявлено, що соціальний статус спортсменів є високим, оскільки вони можуть представляти свою країну на міжнародній арені й позитивно впливати на її імідж. Однак цей статус передбачає високий рівень відповідальності спортсменів перед суспільством.

Запропоновано класифікацію цінностей, які поширюють спортсмени, що включає фізичні, емоційні й інтелектуальні аспекти, підкреслюючи важливість усебічного розвитку особистості за допомогою спорту.

Проаналізовано права й обов'язки спортсменів, а також їхні особисті очікування й очікування

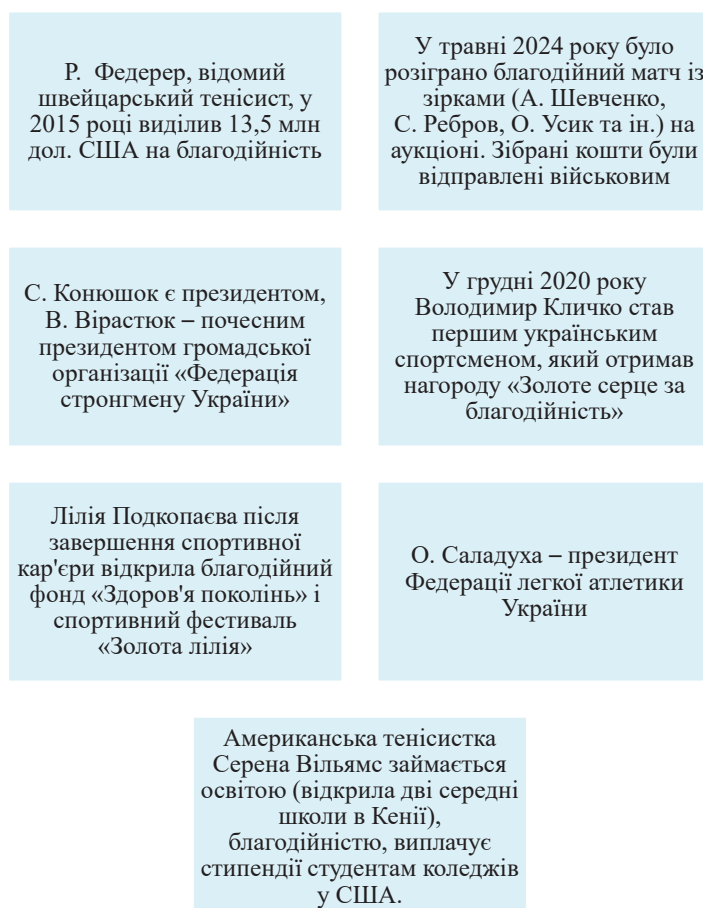

Рис. 1. Професійні спортсмени, які позитивно виконують соціальну роль

Джерело: розроблено автором на основі загальнодоступної інформації.

суспільства, що є важливим для розуміння їхньої мотивації та ролі в суспільстві.

Установлено, що благодійність та участь у соціальних проєктах, спрямованих на популяризацію спорту й здорового способу життя, є ключовими напрямками соціальної активності професійних спортсменів.

Отже, роль спортсменів у суспільстві полягає не лише в досягненні високих спортивних результатів, а й у тому, щоб бути прикладом для

наслідування, підтримувати суспільство та сприяти позитивним змінам. Важливо, щоб спортсмени усвідомлювали свою відповідальність перед суспільством і використовували свій вплив для загального блага.

Перспективи подальших досліджень передбачають розкрити особливості соціальної адаптації спортсменів на різних етапах спортивної кар'єри.

Конфлікт інтересів: автори засвідчують про відсутність будь-якого конфлікту інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булатова М., Радченко Л., Єрмолова В. Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти (український досвід). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. № 2. С. 105–115. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.105-115> (дата звернення: 30.03.2025).
2. Добринський В., Альошина А., Мудрик Ж., Мордик М. Професійний спорт у сучасному суспільстві: проблеми та перспективи. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Фізичне виховання і спорт»*. Луцьк, 2018. Вип. 29. С. 165–170. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15472/1/Volodymyr%20Dobrynsky,%20Alla%20Aleshina,%20Zhanna.pdf> (дата звернення: 30.03.2025).
3. Калита Л., Приймак М. Використання реклами і PR в діяльності спортивних федерацій України (на матеріалах Всеукраїнської громадської організації «Федерація хокею України»). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2023. № 4. С. 72–77. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.72-77> (дата звернення: 30.03.2025).

4. Лайчук А.М. Формування морально-вольових якостей в учнів під час тренувального етапу в спортивній школі. *Народна освіта, електронне фахове видання*. 2019. Вип. № 1 (37). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5588 (дата звернення: 30.03.2025).
5. Мороз Є. Скільки грошей заробили українські легкоатлети за участь у сезоні Діамантової ліги-2022. *Суспільне спорт*. URL: <https://suspilne.media/sport/281563-skilki-grosey-zarobili-ukrainski-legkoatleti-za-ucast-u-sezoni-diamantovoi-ligi-2022/> (дата звернення: 30.03.2025).
6. Приймак М.М. Соціально-психологічна адаптація спортсменів після завершення спортивної кар'єри. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 14. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14769845> (дата звернення: 30.03.2025).
7. Приймак М. Основні аспекти взаємодії спортсмена із соціальним середовищем у контексті його соціальної адаптації. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2025. Серія 15. № 1 (186). С. 136–141. URL: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.01\(186\).28](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.01(186).28) (дата звернення: 30.03.2025).
8. Приймак М.М., Калита Л.В. Інструментальний PR-портфель фізкультурно-спортивної організації (на матеріалах НОК України). *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2024. № 1 (11). С. 197–209. URL: <https://doi.org/10.28925/2664-2069.2024.112> (дата звернення: 30.03.2025).
9. Приймак М.М., Калита Л.В., Іванов О.С. PR-технології та інструменти в діяльності федерації регбі України періоду широкомасштабної агресії росії проти України. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2024. № 1. С. 176–184. URL: <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2024-1-176> (дата звернення: 30.03.2025).
10. Приймак М.М. Спортивна кар'єра на різних етапах вікового розвитку: управлінські стратегії та виклики. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 15. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14955062> (дата звернення: 30.03.2025).
11. Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт»: Закон України від 21.06.2001 № 2548-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2548-14#Text> (дата звернення: 30.03.2025).
12. Радченко Л., Єрмолова В., Кроль І. Олімпійська освіта – складова національної системи освіти. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2024. Серія 15. № 12 (185). С. 162–165. URL: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).34](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).34) (дата звернення: 30.03.2025).
13. Філіппова Ю. Роль спорту в розвитку міжнародного гуманітарного співробітництва: міжнародно-організаційний досвід та Україна. *Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії»*. 2020. Вип. 29. С. 257–26. URL: <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.29.35> (дата звернення: 30.03.2025).
14. Angel David Rodriguez. Athletes leading social change through sports. *Peace and sport*. 2017. URL: <https://www.peace-sport.org/watch-en/athletes-leading-social-change-through-sports/> (date of access: 30.03.2025).
15. Jill Kochanek. How to Navigate Social Issues with Your Athletes. *Michigan State University*. 2018. URL: <https://education.msu.edu/sport-coaching-leadership/research-review/how-to-navigate-social-issues-with-your-athletes/> (date of access: 30.03.2025).
16. Erin Carter Athlete Social Responsibility: A Grounded Theory Inquiry into the Social Consciousness of Elite Athlete. *Masters of arts in professional communication with a Specialization in International and Intercultural Communication*. 2009. 86 p. URL: <https://www.viurrspace.ca/server/api/core/bitstreams/27069e7a-c843-4fe5-83f7-f07540b36bea/content> (date of access: 30.03.2025).
17. Kurniati Rahayuni. Developing a taxonomy of psychosocial demands of elite athletes in a highly diverse culture *Journal of Physical Education and Sport*. 2022. Vol. 22 (issue 12). Art 382. P. 3023–3031. URL: <https://doi.org/10.7752/jpes.2022.12382> (date of access: 30.03.2025).
18. Stephen S.A., Coffee P., Habeeb C.M., Morris R., Tod D. Social identity in sport: a scoping review of the performance hypothesis. *Psychol Sport Exerc*. 2023. № 67. P. 102437. URL: <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2023.102437> (date of access: 30.03.2025).
19. Stevens M., Cruwys T., Olive L., Rice S. Understanding and Improving Athlete Mental Health: A Social Identity Approach. *Sports Med*. 2024. № 54 (4). P. 837–853. URL: <https://doi.org/10.1007/s40279-024-01996-4> (date of access: 30.03.2025).
20. Stevens M., Rees T., Cruwys T. Social identity leadership in sport and exercise: current status and future directions. *Psychol Sport Exerc*. 2021. № 55. P. 101931. URL: <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2021.101931> (date of access: 30.03.2025).
21. Zainuddin M.S.S. bin, Mazalan N.S., Kamaruzaman F.M., Lian D.K. C., Pa W.A.M.W., Nazarudin M.N. (2023). The Impact of Social Factors and Environment on Athlete Motivation and Performance in Sports.

REFERENCES

1. Bulatova M., & Radchenko L., Yermolova V. (2020) Olimpijskyi sport u systemi humanitarnoi osvity (ukrainskyi dosvid). [Olympic sport in the system of humanitarian education (Ukrainian experience)]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu. – Theory and methodology of physical education and sports* № 2:105-115. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.105-115> [in Ukrainian].
2. Dobryns'kyj V., & Al'ošyna A., Mudryk Ž., Mordyk M. (2018) Profesijnyj sport u sučasnomu suspil'stvi: problemy ta perspektyvy [Professional sport in modern society: problems and prospects] *Molodižnyj naukovyj visnyk Sxidnojevropejs'koho nacional'noho universytetu imeni Lesi Ukrajinky. Fyzyčne vyxovannja i sport: žurnal. Luc'k, – Youth Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Eastern European National University. Physical education and sport: a journal. Lutsk*, № 29. P. 165–170. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15472/1/Volodymyr%20Dobrynsky,%20Alla%20Aleshina,%20Zhanna.pdf> [in Ukrainian].
3. Kalyta L., & Pryjmak M. (2023) Vykorystannja reklamy i RR v dijal'nosti sportyvnyx federacij Ukrainy (na materialax Vseukrajins'koji hromads'koji orhanizaciji «Federacija xokeju Ukrainy»). [The use of advertising and PR in the activities of sports federations of Ukraine (based on the materials of the All-Ukrainian public organisation 'Ukrainian Hockey Federation')]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vyxovannja i sportu. – Theory and methods of physical education and sports*. № 4. P. 72–77. URL: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.72-77> [in Ukrainian].
4. Lajčuk, A.M. (2019) Formuvannja moral'no-vol'ovyx jakostej v učniv pid čas trenuval'noho etapu v sportyvni školi. [Formation of moral and volitional qualities in pupils during the training stage in a sports school]. *Narodna osvita, elektronne faxove vydannja. – Public education, electronic professional edition*. № 1 (37). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5588 [in Ukrainian].
5. Moroz Je. (2022) Skil'ky hrošej zarobyly ukrajins'ki lehkoatlety za učast' u sezoni Diamantovoji lihy-2022. [How much money Ukrainian athletes earned for participating in the 2022 Diamond League season]. *Suspil'ne sport.- Public Sport*. URL: <https://suspilne.media/sport/281563-skilki-grošej-zarobili-ukrainski-legkoatleti-za-ucast-u-sezoni-diamantovoi-ligi-2022/> [in Ukrainian].
6. Pryjmak M.M. (2025) Social'no-psycholohična adaptacija sportsmeniv pislja zaveršennja sportyvnoji karjery. [Social and psychological adaptation of athletes after completion of their sports career]. *Pedahohična Akademija: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: scientific notes*. № 14. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14769845> [in Ukrainian].
7. Pryjmak M. (2025) Osnovni aspekty vzajemodiji sportsmena iz social'nym seredovyščem u konteksti joho social'noji adaptaciji. [The main aspects of interaction of an athlete with the social environment in the context of his/her social adaptation]. *Naukovyj časopys Ukrajins'koho deržavnoho universytetu imeni Myxajla Drahomanova. – Scientific Journal of the Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University*. № 15, 1 (186). P. 136–141. URL: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.01\(186\).28](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.01(186).28) [in Ukrainian].
8. Pryjmak M.M., & Kalyta L.V. (2024) Instrumental'nyj PR-portfel' fizkul'turno-sportyvnoji orhanizaciji (na materialax NOK Ukrainy). [Instrumental PR-portfolio of a sports organisation (based on the materials of the NOC of Ukraine)]. *Sportyvna nauka ta zdorovja ljudyny – Sports science and human health* № 1(11)2024. P. 197–209. URL: <https://doi.org/10.28925/2664-2069.2024.112> [in Ukrainian].
9. Pryjmak M.M., & Kalyta L.V., Ivanov OS. (2024) PR-texnologiji ta instrumenty v dijal'nosti federaciji rehbi Ukrainy periodu šyrokomasštabnoji ahresiji rosiji proty Ukrainy [PR-technologies and tools in the activities of the Ukrainian Rugby Federation during the period of large-scale Russian aggression against] *Sportyvnyj visnyk Prydniprovja Ukraine – Sports Bulletin of Prydniprovja*. № 1. P. 176–184. URL: <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2024-1-176> [in Ukrainian].
10. Pryjmak, M.M. (2025) Sportyvna karjera na riznyx etapax vikovoho rozvytku: upravlins'ki stratehiji ta vyklyky. [Sports career at different stages of age development: management strategies and challenges]. *Pedahohična Akademija: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: scientific notes*, № 15. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14955062> [in Ukrainian].
11. Pro vnesennja zmin do Zakonu Ukrainy «Pro fizyčnu kul'turu i sport»: Zakon Ukrainy vid 21.06.2001 [On Amendments to the Law of Ukraine 'On Physical Culture and Sports': Law of Ukraine of 21.06.2001] № 2548-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2548-14#Text> [in Ukrainian].
12. Radčenko, L., & Jermolova, V., Krol' I. (2024) Olimpijs'ka osvita – skladova nacional'noji systemy osvity. [Olympic education is a component of the national education system]. *Naukovyj časopys Ukrajins'koho*

deržavnoho universytetu imeni Myxajla Drahomanova. – *Scientific Journal of the Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University*. № 15, (12 (185), 162–165. URL: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc-series15.2024.12\(185\).34](https://doi.org/10.31392/UDU-nc-series15.2024.12(185).34) [in Ukrainian].

13. Filippova Ju (2020) Rol' sportu v rozvytku mižnarodnoho humanitarnoho spivrobitnyctva: mižnarodno-orhanizacijnyj dosvid ta Ukrajina. [The Role of Sport in the Development of International Humanitarian Cooperation: International Organisational Experience and Ukraine]. *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Serija filos.-politoh. studiji. – Bulletin of Lviv University. Series of philosophical and political studies*. № 29, c. 257–26 URL: <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.29.35> [in Ukrainian].
14. Angel David Rodriguez (2017). Athletes leading social change through sports. *Peace and sport*. URL: <https://www.peace-sport.org/watch-en/athletes-leading-social-change-through-sports/>.
15. Jill Kochanek (2018) How to Navigate Social Issues with Your Athletes. *Michigan State University*. URL <https://education.msu.edu/sport-coaching-leadership/research-review/how-to-navigate-social-issues-with-your-athletes/>.
16. Erin Carter (2009) Athlete Social Responsibility: A Grounded Theory Inquiry into the Social Consciousness of Elite Athlete. *Masters of arts in professional communication with a Specialization in International and Intercultural Communication*. 86 p. URL: <https://www.viurrspace.ca/server/api/core/bitstreams/27069e7a-c843-4fe5-83f7-f07540b36bea/content>.
17. Kurniati Rahayuni (2022) Developing a taxonomy of psychosocial demands of elite athletes in a highly diverse culture. *Journal of Physical Education and Sport*. Vol. 22 (issue 12), Art 382, pp. 3023–3031. URL: <https://doi.org/10.7752/jpes.2022.12382>.
18. Stephen S.A., Coffee P., Habeeb C.M., Morris R., Tod D. (2023) Social identity in sport: a scoping review of the performance hypothesis. *Psychol Sport Exerc.*; 67:102437. URL: <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2023.102437>.
19. Stevens M., & Cruwys T., Olive L., Rice S. (2024) Understanding and Improving Athlete Mental Health: A Social Identity Approach. *Sports Med.*; 54(4):837–853. URL: <https://doi.org/10.1007/s40279-024-01996-4>.
20. Stevens M., & Rees T., Cruwys T. (2021) Social identity leadership in sport and exercise: current status and future directions. *Psychol Sport Exerc.* № 55:101931. URL: <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2021.101931>.
21. Zainuddin M.S.S. bin, & Mazalan N.S., Kamaruzaman F.M., Lian D.K.C., Pa W.A.M.W., & Nazarudin M.N. (2023). The Impact of Social Factors and Environment on Athlete Motivation and Performance in Sports. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 12(3), 237–242. URL: <https://doi.org/10.6007/IJARPED/v12-i3/18335>.